

บทที่ 2

เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎี ต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญดังนี้ในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของกลุ่มหน่วยงานราชการและเอกชนในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง
2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของประเทศไทย
3. ปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Second Language Acquisition หรือ SLA)

ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองมีมากมายหลายทฤษฎี ซึ่งนักทฤษฎีแต่ละคนมีแนวคิดและมีหลักการปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายที่คล้ายกันคือการสร้างแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาที่สอง Vygotsky มีความเห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ภาษาของตนเองเนื่องจากการเรียนรู้ภาษาที่มีใช้ภาษาของตนต้องใช้หลักการใจการสร้างกลุ่มคำหรือความหมายของภาษานั้นๆ เป็นพื้นฐาน (Khatib, 2011) ซึ่งการรับรู้ทางด้านภาษาสามารถรับรู้ได้ผ่านการรับรู้ทางสังคม (Sociocultural Perspective) สามารถสรุปได้ดังนี้

- การเรียนรู้นำไปสู่การพัฒนา
- ภาษาเปรียบเสมือนพาหนะหลัก (เครื่องมือ) ของความคิด
- การฝึกสมาธิเป็นการควบคุมการเรียนรู้
- การมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมเป็นพื้นฐานของการเรียนและการพัฒนา การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการฝึกปฏิบัติ (apprenticeship) และการปรับเปลี่ยนสู่ภายใน (Internalization) รวมถึงทักษะและความรู้ที่ซึมซับจากสิ่งรอบตัวเพื่อถ่ายทอดทางความคิดต่อไป
- แนวคิดเกี่ยวกับเขตของการเชื่อมสู่การพัฒนา The Zone of Proximal Development (ZPD) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้น (Walqui, 2006)

ส่วนทฤษฎีแนวคิดของStephen Krashen ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง เพราะเราต้องการตอบคำถามที่ว่า มนุษย์เรารับรู้ภาษาได้อย่างไร ซึ่ง Krashen ได้เสนอแนวคิดสมมติฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองที่ประกอบไปด้วย 5 สมมติฐาน คือ

1. The acquisition –learning hypothesis
2. The natural order hypothesis
3. The monitor hypothesis
4. The input hypothesis
5. The affective filter hypothesis

ซึ่งแนวคิดสมมติฐานที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจในการนำมาทำการวิจัยเรื่องนี้ก็คือ สมมติฐานข้อที่ 3 (The monitor hypothesis) และ 4 (The input hypothesis) ในสมมติฐานข้อที่ 3 (The monitor hypothesis) นี้ Krashen เชื่อว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวกับรู้ตัวจะเกิดขึ้นเมื่อเรามีความชำนาญในการสื่อสารภาษาที่สอง เราจะสามารถสื่อสารได้อย่างง่ายดาย ซึ่งเกิดมาจากการรับรู้ไม่ใช่การเรียนรู้การเรียนรู้เป็นการแสดงออกทางภาษาที่มีหน้าที่เป็นเหมือนการตรวจสอบควบคุม (monitor) และเป็นตัวแก้ไข (editor) เราประยุกต์ใช้การเรียนรู้หลังจากคำพูดได้ออกไปแล้วหรือมีการแก้ไขคำพูดของตนเองก่อนพูดออกไป

ดังนั้นเราเรียนรู้ได้จากการแก้ไขข้อผิดพลาดการแก้ไขตนเอง(Self correction) ในการสื่อสารและการใช้กฎเกณฑ์ตรวจแก้ข้อผิดพลาดมีส่วนทำให้รู้ภาษาดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นภาษาที่หนึ่งหรือสองความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้จะเป็นตัวควบคุมแก้ไขการพูด และเป็นการแก้ไขอย่างมีสติกับสิ่งที่กำลังพูดทุกสิ่งที่เราพูดมาจากความรู้จากการรับรู้ แต่เราใช้ความรู้จากการเรียนรู้เป็นตัวแก้ไขผลการพูดไม่ว่าจะเป็นก่อนหรือหลังฉะนั้นความรู้จากการเรียนเป็นตัวคอยแก้ไขคำพูดที่มาจากความรู้จากการรับรู้ (Cook, V. 1993, p. 51-52)

การตรวจสอบแก้ไข(Monitor)มีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ไวยากรณ์ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์เพื่อควบคุมแก้ไขประโยคสำหรับการพูดและการเขียนให้มีความถูกต้องเมื่อเราจำเป็นต้องใช้ Monitor เราต้องดูด้วยว่าระดับของ Monitor ที่จะใช้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. อายุและระดับของพัฒนาการทางความคิดของผู้เรียน
2. การให้งานที่สามารถแสดงพฤติกรรมออกมาได้
3. บุคลิกภาพของผู้เรียน

การตรวจสอบแก้ไขจะใช้ได้กับกฎง่ายๆสามารถเข้าใจได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะแก้ไขไวยากรณ์ทางภาษาของตนแต่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกมากกว่าว่าจะทำหรือไม่ทำ (Krashen 1982, p. 71-72)

นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ Monitor Model ซึ่ง Krashen ได้อภิปรายไว้ที่เห็นได้ชัดในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ SLA

1. **ความถนัด(Aptitude)**ความถนัดด้านภาษาที่สองมีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาที่สอง ผู้เรียนที่มีความถนัดด้านภาษาที่สองจะพัฒนาได้ดีและเร็วกว่าผู้เรียนที่ไม่มีความถนัดด้านนี้แต่ต้องได้รับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร
2. **บทบาทของภาษาแม่(Role of first language)**Krashen บอกว่าภาษาแม่มาได้ส่งผลต่อภาษาที่สองแต่อาจจะช่วยเกื้อหนุนกันเช่น ผู้เรียนจะย้อนกลับไปภาษาแม่เมื่อไม่เข้าใจกฎของภาษาที่สองเพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่คล้ายกัน
3. **ประโยคและโครงสร้างที่ใช้เป็นประจำ(Routine and pattern)**คือ ประโยคที่ผู้เรียนท่องจำทั้งหมด ซึ่ง Krashen บอกว่า การใช้ภาษาเหล่านี้ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาหรือการเรียนภาษาโดยตรง เพราะบางครั้งประโยคหรือบทสนทนาที่ท่องมาอาจไม่เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือถามกลับไปแล้วผู้ฟังตอบกลับแล้วไม่รู้เรื่อง สื่อสารไม่ได้
4. **ความแตกต่างระหว่างบุคคล(Individual Difference)**Krashen กล่าวว่า การรับรู้เป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ (สมมุติฐานที่ 2 Natural order) มีตัวแปรด้านระดับข้อมูลที่ถูกป้อนเข้ามาที่เข้าใจได้ และสภาพของจิตใจซึ่งมีผลต่อการแสดงออกและนำไปสู่ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วย ซึ่ง Krashen แบ่งผู้ใช้ไวยากรณ์เพื่อการแก้ไขภาษาไว้ 3 ประเภทคือ over-users, under-users และ optimal users ซึ่งแบ่งตามระดับความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล การปรับแก้ควรทำในระดับที่เหมาะสมกับสถานการณ์
5. **อายุ(Age)**อายุมีอิทธิพลต่อภาษาที่สองหลายประการคือ มันจะส่งผลต่อจำนวนข้อมูลที่ป้อนเข้ามา ถ้าอายุน้อยอาจจะได้รับมากกว่าพวกอายุมาก นอกจากนี้อายุน้อยยังส่งผลต่อการเรียนรู้ คนอายุ

มากกว่าจะเหมาะสมที่จะเรียนโครงสร้างของภาษาและการใช้ความรู้ที่เรียนมาในการควบคุมแก้ไข

จากสมมติฐานของ Krashen ในเรื่องของ Monitor Model หรือ Monitor Theory (MT) ก็พอจะสรุปอย่างสั้นๆ ได้ว่า มนุษย์รับรู้ภาษาที่สองได้ก็ต่อเมื่อเขาได้รับการป้อนข้อมูลที่สามารรถเข้าใจได้และมีสภาพจิตใจที่สงบมากพอที่จะรับข้อมูลนั้นไป เมื่อจิตใจสงบและมีข้อมูลที่เข้าใจได้ การรับรู้ก็จะประสบความสำเร็จ (Inevitable)

ในงานวิจัยนี้ได้นำข้อสมมติฐานที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องอีกแนวคิดคือ สมมติฐานข้อที่ 4 (The input hypothesis) เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับตัวป้อนซึ่งได้อธิบายไว้ว่าเรารับรู้ภาษาจากสิ่งที่ป้อนเข้าไปที่สามารถเข้าใจได้ (Comprehensible input) ซึ่งแหล่งข้อมูลที่สามารรถป้อนสิ่งที่เข้าใจได้ (Comprehensible input) มีอยู่ 3 แหล่งที่เป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ภาษาต่างๆ คือ

1. การพูดของชาวต่างชาติ (Foreigner's dialogue)
2. คำพูดของครู (Teacher's dialogue)
3. คำพูดของคนที่ใช้ภาษาสากล (Global language dialogue)

โดยให้ความสำคัญกับเนื้อข้อความ (Message) มากกว่ารูปแบบ (Form) สมมติฐานนี้สามารถนำมาใช้ได้กับทุกวัยทั้งวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ Krashen ยังกล่าวไว้อีกว่า การฟังเพื่อความเข้าใจมีความสำคัญในระดับแรกในการรับรู้ภาษา แล้วการพูดก็จะตามมา การรับรู้จะถูกนำมาใช้เมื่อคุณพูดคุยกับผู้ที่ต้องการรับรู้ภาษาเหมือนกัน และเขาเข้าใจข้อความในสิ่งที่ป้อนเข้าไปและเขาเข้าใจได้ (Comprehensible input) ซึ่งความสามารถในการพูดก็จะตามมาเมื่อถึงเวลา

และจากทฤษฎีสมมติฐานข้อที่ 4 The input hypothesis ตามที่ Krashen ได้อธิบายไว้ข้างต้นนั้น อาจกล่าวได้อีกว่าประเด็นสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความจำในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา หรือ กิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ แต่เกี่ยวข้องกับเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียน หรือ การทำงานมากกว่าเพราะฉะนั้นทฤษฎีนี้มุ่งเน้นที่ “การรับรู้” ไม่มุ่งเน้นในเรื่องของ “การเรียนรู้” (Dong-lin, 2008)

นอกจากนี้ นักวิชาการจำนวนมากได้แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องวัยที่เหมาะสมในการเรียนภาษาที่สองไว้ในหลายทฤษฎี ดังนี้

เลนนี่เบอร์ก (Lenneberg, 1967) ได้เสนอสมมติฐานอายุที่เหมาะสมที่สุด (optimum age hypothesis) ในการเรียนภาษากล่าวคือ ช่วงเวลาการเรียนรู้ภาษาที่จะได้ผลดีจะอยู่ในช่วงอายุเอื้อต่อ

การเรียนรู้ภาษา (critical period) และจะไปสิ้นสุดลงในช่วงก่อนเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ (pre-puberty) เคนนี่เบอร์เกอร์เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาที่สองจะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้นต้องเกิดขึ้นในช่วงอายุก่อนวัยเจริญพันธุ์

โอเกรดีและโดโบรโวลสกี (O'Grady & Dobrovolsky, 1996) กล่าวว่าเด็กที่เริ่มเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งตั้งแต่เล็กๆไม่ต้องใช้ความพยายามมากในการเรียนรู้แต่ก็สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างสูงสุดแต่ความสามารถเช่นนี้จะเริ่มลดตั้งแต่อายุ 6 ขวบและจะลดลงอย่างมากเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์อย่างไรก็ตามโอเกรดีและโดโบรโวลสกีกล่าวต่อไปว่าสำหรับคำถามว่าช่วงอายุเอื้อการเรียนรู้ภาษามีผลหรือไม่คำตอบมีทั้ง “มี” และ “ไม่มี” โอเกรดีและโดโบรโวลสกีเห็นว่าไม่มีเหตุผลอะไรทางชีววิทยาที่กีดกันผู้ใหญ่ไม่ให้เรียนรู้ภาษาที่สองได้ในประเด็นเดียวกันนี้

สโกเวล (Scovel, 1988) เสนอว่าการที่สมองของเด็กก่อนวัยเจริญพันธุ์มีความยืดหยุ่น (plasticity of the brain) นอกจากเด็กๆจะเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งได้แล้วยังเรียนรู้ภาษาที่สองได้ด้วยแต่เมื่อสมองเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่แล้วการเรียนรู้และการใช้ภาษาที่สองอย่างคล่องแคล่วก็จะยากมากยิ่งขึ้น

วอลซ์และดิลเลอร์ (Walsh & Diller, 1981) ศึกษาการเรียนรู้ภาษาของเด็กในวัยที่แตกต่างกันและพบว่าเด็กเล็กจะออกเสียงได้ดีกว่าและเมื่อพ้นวัยเด็กไปแล้วเสียงของผู้เรียนอาจมีสำเนียงที่เพี้ยนไปจากเสียงมาตรฐาน (accented) ซึ่งจะแก้ไขได้ยากการวิจัยของพวกเขาได้ สนับสนุนสมมุติฐานช่วงอายุเอื้อการเรียนรู้ภาษา (Critical Period Hypothesis) และสนับสนุนแนวความคิดที่ว่าหากต้องการเรียนภาษาที่สองโดยให้ได้สำเนียงเหมือนเจ้าของภาษาเด็กยิ่งเริ่มเรียนเร็วเท่าใดก็จะยิ่งได้ประสิทธิภาพดีเท่านั้น อย่างไรก็ตาม วัยที่เริ่มเรียนภาษาที่สองนี้ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการเรียนด้านอื่นๆของภาษาเช่นการเรียนรู้คำศัพท์หรืออีกนัยหนึ่งก็คือแม้ว่าจะผ่านจุดของวัยเจริญพันธุ์ไปแล้วเราก็ยังคงสามารถเรียนภาษาที่สองได้แต่สำเนียงอาจจะไม่เหมือนหรือเทียบเท่ากับเจ้าของภาษา

ในมุมมองของเซลิกเกอร์ (Seliger, 1978) การเรียนรู้ภาษาอาจจะมีทั้ง “ช่วงอายุเอื้อการเรียนรู้ภาษา” (critical period) และ “ช่วงไวต่อการเรียนรู้” (sensitive period) แนวคิดที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียงก็คือการมีความสามารถทางภาษาเสมอเจ้าของภาษานั้นเกิดก่อนช่วงเวลาสำหรับการเรียนรู้ไวยากรณ์

แต่ทอมป์สัน (Thompson, 1991) เห็นว่าการเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ยังเด็กก็ช่วยประกันว่าผู้เรียนจะมีความคล่องแคล่วเหมือนเจ้าของภาษาไม่ว่าวิธีสอนจะเป็นที่น่าพึงพอใจเพียงใดก็ตาม

ความเห็นนี้สนับสนุนแอสเชอร์และการ์เซีย (Asher & Garcia, 1969) ที่ว่าหากผู้เรียนยิ่งอายุน้อยเท่าใดก็จะยิ่งพัฒนาทักษะการออกเสียงได้คล้ายเจ้าของภาษามากขึ้นเท่านั้น

ส่วนทฤษฎีแนวคิดของ Noam Chomsky เชื่อว่า มนุษย์มีลิเรียเรียกว่า อุปกรณ์ทางภาษา Language Acquisition Device (LAD) ติดตัวเรามาตั้งแต่กำเนิดซึ่งเป็นตัวส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้ภาษาจาประสบการณ์ และจากสังคมที่เขาอยู่ ซึ่งเด็กจะสามารถซึมซับภาษาจากสภาพแวดล้อมได้ โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้ ซึ่ง Chomsky เชื่อว่าอุปกรณ์ทางภาษานี้จะเปิดกว้างพร้อมที่จะเข้ากับสภาพแวดล้อมภาษาไหนก็ได้ และเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมใดๆแล้ว จะมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขในภาษานั้นๆ ให้กลายเป็นระบบไวยากรณ์ (Grammar หรือความรู้ Competence) ในภาษานั้น และเกิดการแสดงออกทางภาษาที่ดีคือ (Performance) ซึ่งความรู้ในภาษานี้หมายถึงการที่เจ้าของภาษาหนึ่งๆจะรู้ว่าเป็นอัตโนมัติในไวยากรณ์ภาษาของตนเองโดยไม่ได้ผ่านการเรียนรู้อย่างเป็นทางการโดยความรู้ก็คือความสามารถในการตัดสินใจความถูกต้องของภาษาในประโยคถึงแม้ว่าจะไม่เคยได้ยินประโยคนั้นมาก่อนก็ตาม ในทางกลับกัน การใช้ภาษานั้นคือความสามารถจริงๆของเจ้าของภาษาในการถ่ายทอดความให้เกิดความหมายเข้าใจได้ แต่การใช้ภาษาจะไม่ถูกต้องสมบูรณ์ถึงแม้เจ้าของภาษาจะรู้กฎทางไวยากรณ์ที่ถูกต้องก็ตาม เพราะความผิดพลาดนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆของผู้พูด ซึ่งอาจจะพูดผิด หรือพูดไม่จบประโยค เนื่องจากอาการต่างๆ เช่น เหนื่อย ตื่นเต้น หรือไม่สนใจ เป็นต้น ดังนั้นหากเด็กได้มีการเริ่มเรียนรู้ภาษาที่สอง (Second language) เด็กก็จะสามารถเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ของภาษาที่สองจนกลายเป็นความรู้ (Competence) และนำไปสู่ การแสดงออกทางภาษาที่ดี (Performance) ได้เช่นเดียวกัน

จากที่อธิบายในเรื่องของทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาของ Chomsky อาจจะสรุปได้ว่า แม้ว่าเด็กไม่เคยได้ยินประโยคนั้นๆ มาก่อน สมอของเด็กรับรู้ระบบ เพื่อที่จะสร้างเป็นกฎไวยากรณ์ตามความเข้าใจของเด็กเอง ข้อสังเกตที่ Chomsky เห็นว่า LAD เป็นส่วนของสมองที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับภาษา เนื่องจาก LAD สามารถสร้าง และขยายความสามารถทางภาษา (Generate) คือ เมื่อเด็กได้รับการป้อนข้อมูล (Input) ทำให้ LAD ในสมองทำงานแล้วจึงออกมาเป็นภาษาที่เด็กพูดได้ (Out) ดังแผนภูมิ

ที่มา: ชลาธิป สมานิติ (2549)

จากทฤษฎีที่เชื่อว่ามนุษย์มีอุปกรณ์ทางภาษาติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดของ Chomsky ทำให้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีที่น่าสนใจและน่าจะเกี่ยวข้องกับงานวิจัย นั่นคือ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) บรุนเนอร์ (Bruner) และกาเย่ (Gardner) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร มาใช้ในงานวิจัยนี้ด้วย เริ่มต้นด้วยทฤษฎีของเพียเจต์นั้นจะตั้งอยู่บนรากฐานของทั้งองค์ประกอบที่เป็นพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม เขาอธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็วอย่างไรก็ตามเพียเจต์เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กมากกว่าการกระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการเร็วขึ้นเพียเจต์สรุปว่าพัฒนาการของเด็กสามารถอธิบายได้โดยลำดับระยะพัฒนาทางชีววิทยาที่คงที่ แสดงให้ปรากฏโดยปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ มีสาระสรุปได้ดังนี้ (Lall and Lall, 1983:45-54)

พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensori-Motor Stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี พฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ เช่น การไขว่คว้า การเคลื่อนไหว การมอง การดู ในวัยนี้เด็กแสดงออกทางด้านร่างกายให้เห็นว่ามีสติปัญญาด้วยการกระทำเด็กสามารถแก้ปัญหาได้แม้ว่าจะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูดเด็กจะต้องมีโอกาสที่จะปะทะกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดในขั้นนี้มีความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเช่นสามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตาเด็กในวัยนี้มักจะทำอะไรซ้ำบ่อยๆเป็นการเลียนแบบพยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก เมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการแต่กิจกรรมการคิดของเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่เฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้เท่านั้น

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี แบ่งออกได้เป็นชั้นย่อยอีก 2 ชั้น คือ

- ขั้นก่อนเกิดสัจกับ (Preconceptual Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 2-4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้นสามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันแต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่เพราะเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือถือความคิดตนเองเป็นใหญ่และมองไม่เห็นเหตุผลของผู้อื่นความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องตามความเป็นจริงนักนอกจากนี้ความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆยังคงอยู่ใน

ระดับเบื้องต้นเช่นเข้าใจว่าเด็กหญิง 2 คนชื่อเหมือนกันจะมีทุกอย่างเหมือนกันหมดแสดงว่าความคิดรวบยอดของเด็กวัยนี้ยังไม่พัฒนาเต็มที่ แต่พัฒนาการทางภาษาของเด็กเจริญรวดเร็วมาก

- ขั้นการคิดแบบญาณหยั่งรู้นี้ก็ออกเองโดยไม่ใช้เหตุผล (Intuitive Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 4-7 ปีขั้นนี้เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรวมตัวดีขึ้นรู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุเข้าใจความหมายของจำนวนเลขเริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัดนักสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยไม่คิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน รู้จักนำความรู้ในสิ่งหนึ่งไปอธิบายหรือแก้ปัญหาอื่นและสามารถนำเหตุผลต่างๆ ไปมาสรุปแก้ปัญหาโดยไม่วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเสียก่อนการคิดหาเหตุผลของเด็กก็ยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนรับรู้หรือสัมผัสจากภายนอก

3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ขั้นนี้จะเริ่มจากอายุ 7 ถึง 11 ปีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้เด็กวัยนี้สามารถที่จะเข้าใจเหตุผลรู้จักการแก้ปัญหาสิ่งต่างๆที่เป็นรูปธรรมได้สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสิ่งต่างๆโดยที่เด็กเข้าใจว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่งแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างไปก็ยังมีน้ำหนักหรือปริมาตรเท่าเดิมสามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนย่อยส่วนรวมลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือความสามารถในการคิดย้อนกลับนอกจากนั้นความสามารถในการจำของเด็กในช่วงนี้มีประสิทธิภาพขึ้นสามารถจัดกลุ่มหรือจัดการได้อย่างสมบูรณ์สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดี

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) นี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปีในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอดคือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์สามารถที่จะตั้งสมมุติฐานและทฤษฎีและเห็นว่าความเป็นจริงที่เห็นด้วยการรับรู้ที่สำคัญเท่ากับความคิดกับสิ่งที่อาจจะเป็นไปได้เด็กวัยนี้มีความคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบันสนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีความเห็นหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมพัฒนาการทางการรู้คิดของเด็กในช่วงอายุ 6 ปีแรกของชีวิตซึ่งเพียงเจ็ดได้ศึกษาไว้เป็นประสบการณ์สำคัญที่เด็กควรได้รับการส่งเสริมมี 6 ชั้นได้แก่

- a. ขั้นความรู้แตกต่าง (Absolute Differences) เด็กเริ่มรับรู้ในความแตกต่างของสิ่งของที่มองเห็น
- b. ขั้นรู้สิ่งตรงกันข้าม (Opposition) ขั้นนี้เด็กรู้ว่าของต่างๆมีลักษณะตรงกันข้ามเป็น 2 ด้านเช่นมี- ไม่มี หรือ เล็ก-ใหญ่
- c. ขั้นรู้หลายระดับ (Discrete Degree) เด็กเริ่มรู้จักคิดสิ่งที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่อยู่ตรงกลางระหว่างปลายสุดสองปลายเช่น ปานกลาง น้อย
- d. ขั้นความเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง (Variation) เด็กสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการ

เปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ เช่น บอกถึงความเจริญเติบโตของต้นไม้

e. **ขั้นรู้ผลของการกระทำ (Function)** ในขั้นนี้ได้ก็จะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลง

f. **ขั้นการทดแทนอย่างลงตัว (Change of Equilibrium)** เด็กจะรู้ว่าการกระทำหนึ่งของสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลต่ออีกสิ่งหนึ่งอย่างตัดเทียมกัน

กระบวนการทางสติปัญญามีลักษณะดังนี้

1. การซึมซับหรือการดูดซึม (assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์เรื่องราว และข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป
2. การปรับและจัดระบบ (Brain process implementation) คือ กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็นระบบหรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้น
3. การเกิดความสมดุล (equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับ หากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิดสภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ ก็จะเกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

บรูเนอร์ (Bruner) เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจและศึกษาเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญา ต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรูเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง (discovery learning) แนวคิดที่สำคัญๆ ของบรูเนอร์มีดังนี้ (Bruner, 1963:1-54)

- 1) การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก
- 2) การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ
- 3) การคิดแบบหยั่งรู้ (intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
- 4) แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้
- 5) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ชั้นใหญ่ ๆ คือ

- a) **ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage)** คือ ขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ
  - b) **ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage)** เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้
  - c) **ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage)** เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้
- 6) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 7) การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือ Discovery Learning

ส่วนกาเยใช้โมเดลการเรียนรู้สะสมเป็นตัวอธิบายความเจริญทางสติปัญญาและพัฒนาการของความสามารถใหม่ ๆ ที่มีผลมาจากการเรียนรู้จากทักษะของกาเย เด็กพัฒนาเนื่องจากว่า เขาได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ พฤติกรรมที่อาศัยกฎที่ซับซ้อนเกิดขึ้นเพราะเด็กได้มีกฎง่าย ๆ ที่จำเป็นมาก่อน ในระยะเริ่มแรกเด็กจะได้รับนิสัยง่าย ๆ ที่ช่วยทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งกลไกพื้นฐาน และการตอบสนองทางคำพูด ต่อมาก็จะเป็นการจำแนกความคิดรวบยอดเป็นกฎง่าย ๆ และในที่สุดก็จะเป็นกฎที่ซับซ้อนการพัฒนาทาสติปัญญา จึงได้แก่การสร้างความสามารถในการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ระยะหรือขั้นของการพัฒนาการดูเหมือนว่าจะสัมพันธ์กับอายุของเด็ก เนื่องจากการเรียนรู้ต้องใช้เวลา มีข้อจำกัดทางสังคมเป็นตัวกำหนด หรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับอัตราความเร็วในการให้ความรู้และข่าวสารแก่เด็ก สำหรับกาเยแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้จะต้องรอการฝึกฝนที่เหมาะสม

การถ่ายทอดในแนวตั้งและแนวนอน

กาเยได้แบ่งวิธีการที่ประสบการณ์เดิมถ่ายโอนผลของมันไปสู่พฤติกรรมในอนาคตเป็น 2 วิธี

1. การถ่ายโอนในแนวนอนซึ่งได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนรู้จากสาขาหนึ่งกับวิธีการใหม่ ๆ ที่ใช้กับสาระในสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน ยกตัวอย่างเช่น นักปรัชญาที่คุ้นเคยกับการนำไปสู่ความไม่มีเหตุผล (Reduction to Absurdity) ในลักษณะที่เป็นสื่อในการพิสูจน์ข้อความต่าง ๆ (ว่าไม่ถูกต้อง) สามารถที่จะนำความรู้นี้ไปใช้กับการพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์ที่เขาเผชิญได้

2. การถ่ายโอนในแนวตั้ง ได้แก่ การเรียนความรู้บางอย่างมาก่อนที่มีความจำเป็นต่อการเรียน ความรู้อื่นๆ ในสาขาวิชาเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น การจะเรียนการคูณโดยไม่มีความรู้ในเรื่อง การบวกมาก่อนจะยากมาก

กาเย่ มีความเชื่อว่าความสามารถในการเรียนรู้ของมนุษย์มี 5 ด้านคือ

1) ลักษณะด้านสติปัญญา (Intellectual Skills) ประกอบด้วยทักษะย่อย 4 ประการคือ

- a) การจำแนกแยกแยะ (Discriminations) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะคุณสมบัติทางกายภาพของวัตถุต่าง ๆ ที่รับรู้เข้ามาว่าเหมือนหรือไม่เหมือน
- b) การสร้างความคิดรวบยอด (Concepts) หมายถึง ความสามารถในการจัดกลุ่มวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ โดยระบุคุณสมบัติร่วมกันของ

ของวัตถุหรือสิ่งนั้นๆ แบ่งเป็น 2 ระดับย่อยๆ คือ

- ความคิดรวบยอดระดับรูปธรรม (Concrete concepts)
- ความคิดรวบยอดระดับนามธรรมที่กำหนดขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรมต่างๆ (Defined Concepts)
- c) การสร้างกฎ (Rules) หมายถึง ความสามารถในการนำความคิดรวบยอดต่าง ๆ มารวมเป็นกลุ่ม ตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น เพื่อให้สามารถสรุปอ้างอิง และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
- d) การสร้างกระบวนการ (Procedural process) หมายถึง ความสามารถในการนำกฎหลาย ๆ ข้อที่สัมพันธ์กันมาประมวลเข้าด้วยกัน ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น

2) กลยุทธ์ทางความคิด (Cognitive Strategies) หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์ใช้ในการช่วยให้ตนเองได้รับข้อมูลและจัดกระทำกับข้อมูลจนเกิดการเรียนรู้ตามที่ตนเองต้องการ ประกอบด้วย

- กลวิธีเกี่ยวกับการใส่ใจ (Attending)
- กลวิธีเกี่ยวกับการทำความเข้าใจความคิดรวบยอด (Encoding)
- กลวิธีเกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งที่อยู่ในความทรงจำ (Retrieval)
- กลวิธีเกี่ยวกับการแก้ปัญหา (Problem Solving)
- กลวิธีเกี่ยวกับการคิด (Thinking)

3) ข่าวสารจากคำพูด (Verbal Information)

- คำพูดที่เป็นชื่อของสิ่งต่างๆ (Names or Labels)
- คำพูดที่เป็นข้อความ / ข้อเท็จจริง (Facts)

4) ทักษะทางกลไก (Motor Skills)

5) เจตคติ (Attitudes)

กาเย่มีความเชื่อต่อไปอีกว่า การเรียนรู้และความจำที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของสมองมนุษย์เปรียบเทียบได้หรืออธิบายได้โดยทฤษฎีการจัดระบบข้อมูล (Information-Processing Theories) กล่าวคือ เมื่อเราได้รับข้อมูลจากภายนอก สมองของเราก็จะรับรู้และบันทึกเอาไว้ บางเรื่องก็เก็บเอาไว้ในความทรงจำระยะสั้น ถ้าเรื่องนั้น ๆ มีความสำคัญสมองก็จะบันทึกไว้ในความทรงจำระยะยาว เปรียบเสมือนส่วนที่เก็บบันทึกข้อมูลของเครื่องสมองกล เมื่อถึงคราวที่จะใช้ข้อมูลที่บันทึกไว้นี้ สมองก็จะส่งข้อมูลออกมาในรูปของความจำ หรือการระลึกได้ แล้วนำข้อมูลนั้น ๆ ไปใช้ตามที่ต้องการ

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของประเทศไทย

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาหมวด 4 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระบุนว่า

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อ้างอิงจาก<http://www.moe.go.th>)

ประเทศไทยนั้นมีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ(Role Playing Model) ซึ่งการจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีหลักทฤษฎีและแนวคิด ดังนี้

ก. ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้นโดย แชฟเทล และ แชฟเทล (Shaftel and Shaftel, 1967 อ้างอิงใน ทิศนา ขัมมณี, 2547) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล กล่าวว่า บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่างๆ ของบุคคล ก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และได้สัมผัสไว้อย่างลึกๆ โดยที่บุคคลอาจไม่รู้ตัวเลยก็ได้ การสวมบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่อยู่ภายในใจออกมา ทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะที่เดียวกัน การที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ ปัญหา

และบทบาทสมมติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน บทบาทสมมติที่กำหนดจะมีรายละเอียดตายน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนมาก บทบาทที่ให้ควรมีลักษณะเปิดกว้าง กำหนดรายละเอียดให้น้อย แต่ถ้าต้องการจะเจาะประเด็นเฉพาะอย่าง บทบาทสมมติอาจกำหนดรายละเอียดควบคุมการแสดงของผู้เรียนให้มุ่งไปที่ประเด็นเฉพาะนั้น

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันเลือกผู้แสดง หรือ ให้ผู้เรียนอาสาสมัครก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการวินิจฉัยของผู้สอน

ขั้นที่ 3 จัดฉาก การจัดฉากนั้นจัดได้ตามความพร้อมและสภาพการณ์ที่อยู่เป็นอยู่

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์ ก่อนการแสดงผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชมว่า ควรสังเกตอะไร และ

ปฏิบัติตัวอย่างไร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นที่ 5 แสดง ผู้แสดงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวหรือ เหตุการณ์ ผู้แสดงจะต้องแสดงตามบทบาทที่ได้รับให้ดีที่สุด

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล การอภิปรายผลส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การอภิปรายจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ การแสดงออกของผู้แสดง และควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็นด้วย

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ควรมีการแสดงเพิ่มเติม หากผู้เรียนเสนอแนะทางออกอื่น นอกเหนือจากที่ได้แสดงไปแล้ว

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากการแสดงเพิ่มเติมกลุ่มควรอภิปราย และ ประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่ด้วย

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตน และหาข้อสรุปรวม หรือ การเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้อื่น และพฤติกรรมของบุคคล

2.3 ปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

ปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนานสำหรับคนไทย และมีปัจจัยที่ทำให้คนไทยไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษตามที่ตั้งเป้าไว้อันเนื่องมาจาก สาเหตุหลักคือ ประเทศไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียวทำให้โอกาสในการฝึกฝนภาษาอังกฤษถูกจำกัดเพียงแคในห้องเรียนนอกจากนี้สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้สิ่งเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ฟ้าสว่าง พัฒนะพิเชฐ, 2556) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งเช่นกัน ซึ่งปัญหามีตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาสามารถสรุปประเด็นหลักได้ดังนี้

คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษ ไม่เพียงแค่นั้นตัวครูผู้สอนก็ปัญหาเนื่องจากครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษ (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555) เช่นเดียวกับ QIN Lei (2551) สนับสนุนว่า อาจารย์รุ่นเก่าได้เกษียณอายุออกไปทำให้อาจารย์ที่สอนภาษาอังกฤษในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเป็นคนรุ่นใหม่ ที่ขาดประสบการณ์และขาดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ นอกจากนี้อาจารย์รวมถึงปัจจัยภายนอกด้วยเช่น สภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้คุณภาพการสอนของครูลดลงด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่คนไทยมักจะมีคำติดปากว่า “ไม่เป็นไร” เพื่อเป็นการรักษาน้ำใจผู้เรียนเสมอและคิดว่าผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้สำเนียงในแบบที่ครูผู้สอนคิดว่า “ดีที่สุด” จากเจ้าของภาษา (ไพสิฐ บริบูรณ์, 2554) อาจสรุปได้ว่าการเรียนรู้ภาษาใดก็ตามเป็นภาษาที่สอง หรือภาษาที่สาม สื่อการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปได้มากขึ้น (อดิศา เบญจรัตนานนท์ และ สุชาดา แก้วประดม, 2552) นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเรียนรู้ภาษาที่สองก็คือเจตคติ(attitude) ไม่ว่าจะเจตคติต่อเจ้าของภาษาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเนื้อหาวิชาที่เรียนครูเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือแม้กระทั่งเจตคติต่อความสามารถและการมองความสำเร็จของตนเองเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเจตคติเชิงบวกน่าจะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่แรงจูงใจในการเรียนมากกว่าปัจจัยเชิงลบแม้ว่าจะมีข้อยกเว้นอยู่บ้าง เช่นในกรณีที่ผู้เรียนรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อเจ้าของภาษาหรือชุมชนเจ้าของภาษาแต่ก็มีอิทธิพลสูงให้ผู้เรียนต้องการเรียนภาษาให้ได้ดีเพื่อจะเอาชนะหรือไม่ต้องการถูกเอาเปรียบแรงจูงใจนี้เรียกว่า Machiavellian motivation (Ellis, 1996) นอกจากนี้ความมั่นใจ ในตัวเอง (self-confidence) ก็อาจมีผลต่อแรงจูงใจด้วย(อั่งอิงโน เกรียงศักดิ์ สยะนานนท์ และ วัฒนา พัดเกตุ, 2548)

นอกจากนี้ ปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองนั้นอาจมีปัจจัยในเรื่องของอายุและ สภาพแวดล้อมเข้ามามีส่วนด้วยความเชื่อที่ว่าหากเด็กได้เรียนภาษาที่สองตั้งแต่อายุยังน้อยแล้วโอกาสที่พวกเขาจะเก่งภาษานั้นๆซึ่งจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆรวมถึงงานวิจัยในเรื่องของการเรียนภาษาที่สองนั้นมีแนวโน้มว่าช่วงเวลาที่ดีที่สุดที่สามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้**"ดีที่สุด"**นั้นคือช่วงอายุระหว่าง 6-13 ปี ซึ่งเด็กที่เริ่มเรียนภาษาที่สองในช่วงก่อนวัยรุ่นรวมถึงช่วงวัยรุ่นตอนต้นก็สามารถเรียนได้เร็วและตามบทเรียนได้ไม่แตกต่างจากเด็กที่เริ่มเรียนเมื่ออายุยังน้อยแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าหากผ่านพ้นช่วงวัยรุ่นไปแล้วความสามารถในการพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศของเด็กจะหยุดลงเพราะนอกจากปัจจัยด้านอายุแล้วประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตลอดจนวิธีการเรียนการสอนภาษาต่างๆก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะด้านภาษาทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการเรียนภาษาที่สองของเด็กเป็นการพัฒนาทักษะที่จะช่วยสร้างโอกาสต่างๆในอนาคตและความสามารถระยะยาวในการสื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปและแน่นอนที่สุดว่านอกเหนือจากระดับความรู้ความสามารถทางภาษาของเด็กๆแล้วการเรียนภาษาที่สองและการเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมจะช่วยเปิดโลก

ทัศนคติของเด็กรวมถึงโอกาสทางการศึกษาและอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นด้วยซึ่งมีเหตุและปัจจัยหลายประการที่ทำให้เด็กจะไม่อยากเรียนภาษาที่สองถ้า...

- รู้สึกอึดอัดใจไขว้เขวและกดดัน
- รู้สึกสับสนจากแนวคิดเชิงนามธรรมของกฎและการใช้ไวยากรณ์ซึ่งยากเกินที่เด็กๆ จะทำความเข้าใจ
- ร่วมกิจกรรมที่ต้องฟังความสนใจหรือตั้งใจทำเป็นระยะเวลานาน
- โดนบอกให้แก้ไขข้อผิดพลาดบ่อยเกินไป

จากปัจจัยต่างๆข้างต้นรวมถึงผลงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบเดิมๆอาจส่งผลกระทบต่อในแง่ลบให้กับเด็กมากกว่าดังนั้นการเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้เด็กได้รู้สึกสนุกกับการเรียนภาษาที่สองจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน จัดเตรียมแหล่งข้อมูลเพื่อค้นคว้าและเตรียมเนื้อหาและสื่อเพื่อการเรียนที่เหมาะสมรวมถึงให้โอกาสพวกเขาในการฝึกปฏิบัติด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุวรรณณี พันธุ์พริกส์ และ ฉัตรลลิกา มหาพูนทอง (2550) ศึกษาในหัวข้อปัญหาและความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก พบว่า นักศึกษามีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับดีมากแต่ไม่สามารถอธิบายและตอบข้อซักถามในการนำเสนอผลงานและไม่สามารถสนทนากับชาวต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ เนื่องจากการขาดประสบการณ์การใช้ภาษาที่เพียงพอ

ธีราภรณ์ พลายนเล็ก (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพูดมี 2 ปัจจัยหลัก คือ ด้านตัวผู้เรียนซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและผลการเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษได้ไม่ดีเท่าที่ควร

อรกัญญา สันติमित และ จันทร์ชลี มาพุท (2553) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติตนของครูต่างประเทศที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักเรียนและครูโรงเรียนเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมครูต่างประเทศมีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับมาก คือ มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ชื่อสัตย์ มีการเตรียมการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จรรยาบรรณต่อสังคมกลับมีผลอยู่ในระดับปานกลาง

อดิศา เบญจรัตน์านนท์ และ สุชาดา แก้วประถมศึกษาเรื่องกิจกรรมและสื่อเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษนั้นต้องใช้สื่อหลายประเภทเพื่อกระตุ้นหรือดึงความสนใจของผู้เรียน สื่อดังกล่าวได้แก่ เพลง ภาพยนตร์ และข่าวทางโทรทัศน์

เกรียงศักดิ์ สยะนานนท์ และ วัฒนา พัดเกตุ ศึกษาเรื่องอายุกับการเรียนภาษาอังกฤษ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจหรือไม่พอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งงานวิจัยนี้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตมหาวิทยาลัยที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษในวัยต่างกันรวมทั้งปัจจัยที่ทำให้ฟังพอหรือไม่ฟังพอในการเรียนภาษาอังกฤษและยังรวมทั้งช่วงเวลาที่เริ่มชอบหรือเริ่มไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษด้วยผลการวิจัยพบว่านิสิตส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาลได้คะแนนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานในมหาวิทยาลัยสูงกว่ากลุ่มที่เริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

งานวิจัยต่างประเทศ

Naoki Kameda (2000) ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการสื่อสารของผู้จัดการชาวญี่ปุ่นในประเทศสิงคโปร์พบว่าปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษนั้นไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องโครงสร้างทางไวยากรณ์แต่เกี่ยวข้องกับการขาดความสามารถในการสื่อสารเป็นหลัก

Chaitanya และ คณะ (2013) ศึกษาเรื่อง การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้ทักษะทางภาษาของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองโดยใช้บทบาทสมมติ พบว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรัฐอานธรประเทศ (Andhra Pradesh) ใช้รูปแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered) เป็นเหตุให้นักเรียนไม่มีบทบาท ขาดความมั่นใจและขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนดังนั้นกลุ่มนักวิจัยจึงได้นำวิธีที่เรียกว่า การวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research-CAR) มาใช้ในชั้นเรียนโดยผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติซึ่งการวิจัยดังกล่าวช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและกล้าใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น

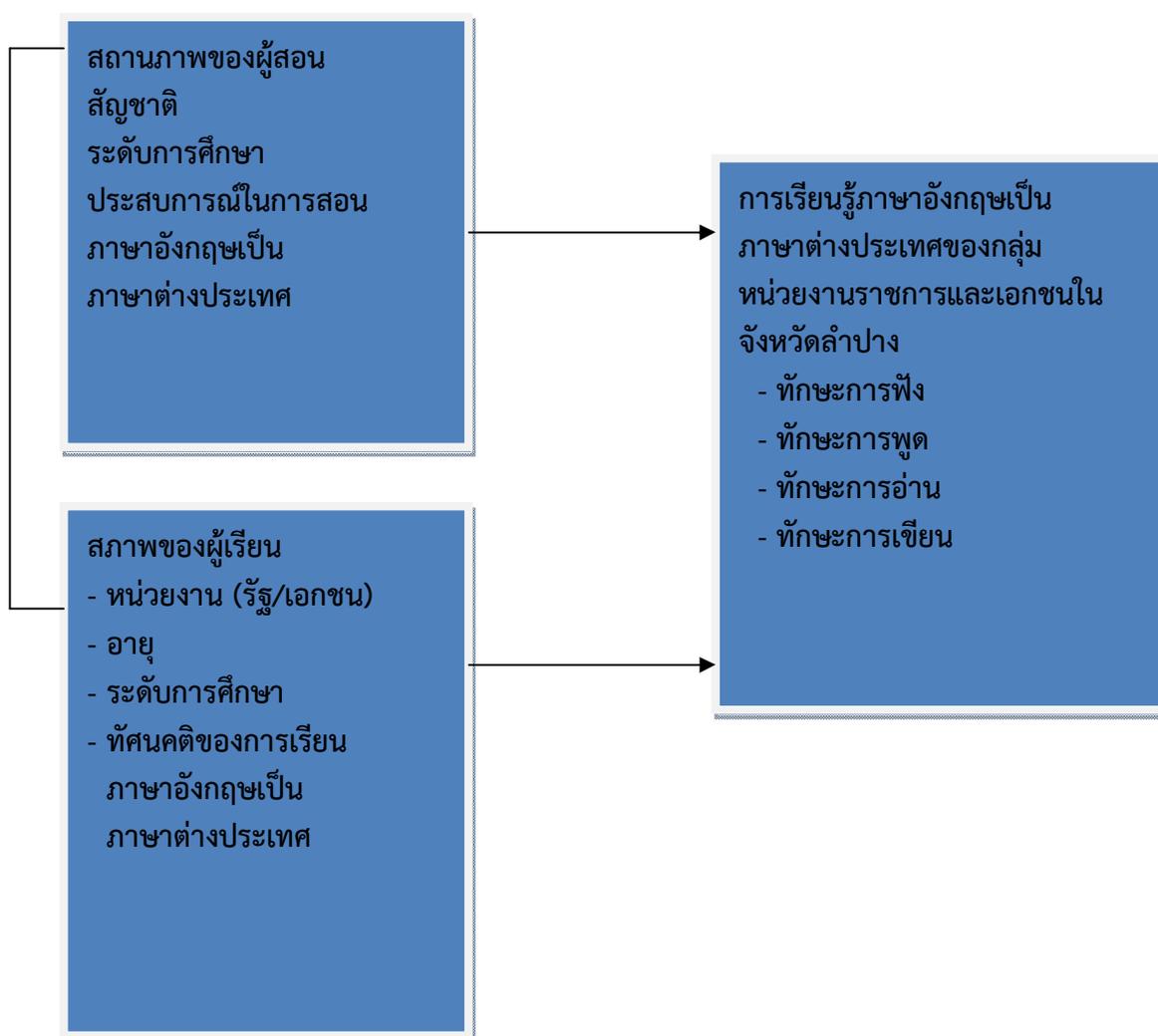
สรุป

ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเกิดจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน เช่น การขาดความสม่ำเสมอในการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือ การมีทัศนคติด้านลบต่อการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ การขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสาร ส่วนปัจจัยภายนอก เกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนอยู่อาศัยล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น

กรอบแนวความคิด

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่ได้ศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวคิดดังภาพที่ 1

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆจึงได้ กำหนดกรอบในการวิจัยดังนี้

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ